

Column

'Is de Taliban
verslagen?
Nee. Is er een
functionerende
democratie en
rechtsstaat?
Nauwelijks. Bloeit
de economie?
Integendeel'

**Prof. dr. Theo Brinkel is
KVMO hoogleraar Militair-
maatschappelijke studies
aan de Universiteit Leiden.**

Het is vijf uur. Einde dienst. Ik heb mijn werk niet af, maar thuis staan de piepers op tafel en dus zit het er weer op voor vandaag.
Dat is niet de houding die je van een defensiemedewerker mag verwachten. Toch heeft de terugtrekking van de Nederlandse militairen uit Afghanistan daar iets van. We gaan weg, omdat het lang genoeg geduurd heeft. Niet omdat de doelen zijn bereikt. De belangen van de bevolking lijken ondergeschikt. Niet de *endstate* geeft de doorslag, maar de *enddate*. Een volgend kabinet zou echt eens serieus moeten kijken naar de vraag of Nederland de doelen van een vredesoperatie, de *endstate*, zwaarder moet laten wegen.

De militaire betrokkenheid van het Westen met Afghanistan begon twintig jaar geleden na de aanslagen van 11 september 2001 op New York en Washington. Het Taliban-regime in Afghanistan verschaftte de terroristische organisatie Al-Qaida en diens leider Osama bin Laden een thuisbasis waar de aanslagen georganiseerd konden worden. De *war on terror* van voormalig president George W. Bush begon. Op 7 oktober 2001 werd Afghanistan binnengevallen en binnen korte tijd werd het Taliban-regime verdreven naar de bergen. Nederland deed al snel mee. De eerste bijdrage was maritiem: de fregatten Hr.Ms. Van Almonde en Hr.Ms. Van Amstel gingen in de wateren rond het Arabisch schiereiland patrouilleren.

De Nederlandse betrokkenheid kreeg in de jaren daarna vorm met militaire aanwezigheid in het Noorden van Afghanistan en vanaf 2006 in de provincie Uruzgan. Was dat een vechtmis­sie of een opbouwmissie? Volgens de Artikel 100-brief van december 2005 ging het om allebei: om het bevorderen van veiligheid en stabiliteit en om het scheppen van voorwaarden voor bestuurlijke en economische wederopbouw. Of, zoals toenmalig minister van Buitenlandse Zaken Ben Bot het in het Kamerdebat toelichtte: 'Alle instrumenten van ons buitenlands beleid zijn in samenhang en onder internationale coördinatie ingezet. Zonder stabiliteit, zonder een veilige omgeving, geen wederopbouw en geen ontwikkeling. Hier ziet u de koppeling van de missie waarvoor wij uw goedkeuring vragen: stabiliteit en daardoor opbouw en wederopbouw.'

Dieptepunt was de beëindiging van de Nederlandse deelname aan de missie in Uruzgan. Niet omdat de doelen van veiligheid en opbouw waren bereikt, maar omdat het kabinet niet tot een besluit tot verlenging van onze aanwezigheid kon komen. Nederland bleef in de jaren daarop weer wel in Afghanistan. In andere provincies en met veel kleinere missies.

Nu is dan de terugtrekking aangekondigd. President Biden besloot dat alle Amerikaanse troepen per 11 september 2021 (inderdaad, twintig jaar later) Afghanistan verlaten moeten hebben. Is de Taliban verslagen? Nee. Is er een functionerende democratie en rechtsstaat? Nauwelijks. Bloeit de economie? Integendeel. Wat is dan de reden voor de Amerikaanse president? Hij zei: 'I concluded that it's time to end America's longest war. It's time for American troops to come home.'

Stabiliteit en wederopbouw zijn misschien niet bereikt, onze inzet en aanwezigheid is niet voor niets geweest. Dat heeft oud-Commandant der Strijdkrachten generaal b.d. Van Uhm in een interview vet onderstreept. We hebben aan de bevolking van Afghanistan laten zien dat er een alternatief is voor fundamentalistische onderdrukking en voor anarchie. Namelijk een eigen vorm van overleg en democratie, respect voor de rechten van vrouwen en onderwijs voor kinderen. En de meeste Afghanen staan in de rij bij presidentsverkiezingen. Ze willen niet meer terug naar de vorige eeuw, aldus Van Uhm.

Twintig jaar na *nine eleven* is de wereld natuurlijk veranderd. Er zijn nieuwe, oude zorgen opgekomen. Dat bleek in 2014 toen de Krim geannexeerd werd en vlucht MH17 uit de lucht werd geschoten met 196 Nederlanders aan boord. En vandaag zijn er Russische troepenbewegingen aan de grens met Oekraïne. Vredesoperaties van een omvang als die in Uruzgan moeten wijken voor waakzaamheid aan de rand van het NAVO-verdragsgebied.

Toch zullen zich situaties blijven voordoen waarin een Nederlandse bijdrage gevraagd wordt aan vredesoperaties. Daar moet dan zoals altijd serieus over worden nagedacht. Niet alleen over de vraag of de missie zinvol is voor de bevolking in kwestie en verantwoord is voor onze militairen. Maar ook over de vraag of de doelen bereikbaar zijn. Je gaat niet weg omdat je vindt dat het lang genoeg geduurd heeft, maar omdat je bereikt hebt wat je wilde doen.

'We gaan pas naar huis als het werk af is.'